

Sygn. akt III AUa 794/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SA Małgorzata Pasek
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2015 r. w Lublinie

sprawy J. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji wnioskodawcy J. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 8 czerwca 2015 r. sygn. akt VIII U 45/14

oddala apelację.

Barbara Hejwowska Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Małgorzata Pasek

III AUa 794/15

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 20 listopada 2013 roku odmówił J. O. prawa do świadczenia przedemerytalnego. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie udokumentował co najmniej 40 letniego okresu zatrudnienia. Nie uznano do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawcy od 3.01.1970 r do 6.03.1974 r uznając zeznania świadków za niewiarygodne, gdyż wnioskodawca dojeżdżał do szkoły oddalonej o 20 km oraz zatrudnienia w Zakładzie (...) od 1.03.1991 r do 31.07.1991r, od 11.01.1993 r do 19.05.1993 r, od 2.12.1993 r do 14.07.1994 r, od 12.01.1995 r do 30.09.1996 r ponieważ, wnioskodawca tych okresach nie był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego pomimo, że

w świadectwie pracy z dnia 5.01.1998r wykazano okres od 10.08.1989r do 30.11.1997r bez jakichkolwiek przerw w zatrudnieniu i okresu od 1.07.1997 r do 5.07.1997 r.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniósł J. O., domagając się jej zmiany i podnosząc, że po ukończeniu 16 roku życia pracował w gospodarstwie rolnym rodziców gdyż dojazd do szkoły nie był czasochłonny a nauka zważywszy na charakter szkoły nie zajmowała dużo czasu. Natomiast praca w Zakładzie (...) miała charakter ciągle co potwierdza złożone świadectwo pracy.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 8 czerwca 2015 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że J. O. ur. (...) złożył w dniu 10 października 2013 roku wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego, dołączając do niego świadectwa pracy potwierdzające zatrudnienie oraz oświadczenie własne i zeznania świadków potwierdzające, że w okresie od 3 stycznia 1970 r do 6 marca 1974 r pracował w gospodarstwie rolnym rodziców G. i A. O..

Organ rentowy na podstawie przedłożonej dokumentacji uznał za udowodniony staż pracy wnioskodawcy w ilości 32 lata 8 miesięcy i 25 dni okresów składkowych oraz 1 rok 1 miesiąc i 1 dzień okresów nieskładkowych, łącznie 33 lata 9 miesięcy i 26 dni.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił prawa do świadczenia, a w dniu 2 stycznia 2014 roku wydał kolejną decyzję, którą uznał za udokumentowany staż pracy wnioskodawcy w ilości łącznie 33 lata 10 miesięcy i 6 dni, po doliczeniu okresu składkowego od 21.08.1991 r do 31.08.1991 r.

Rodzice wnioskodawcy G. i A. małż. O. byli właścicielami gospodarstwa rolnego położonego w J. gmina A. o powierzchni 3,67 ha. Wnioskodawca mieszkał z rodzicami i rodzeństwem. W okresie gdy ukończył 16 lat najstarszy brat pracował w kopalni, natomiast młodsza siostra miała 14 lat i najmłodszy brat 10 lat. Rodzice uprawiali ziemniaki, buraki, zboże. Hodowali 2, 3 krowy, konia 6-8 świń.

Wnioskodawca po ukończeniu szkoły podstawowej, w której powtarzał klasę we wrześniu 1970 r rozpoczął naukę w (...) Szkole Budowlanej w S.. Nauka trwała do 21 czerwca 1972 r, Do szkoły dojeżdżał 20 km w jedną stronę, wychodził z domu ok. 5, 6 rano i wracał około 15-17. Na trasie w Z. była przeprawa 6 -7 osobową łódką przez W. natomiast w okresie zimowym jak rzeka była zamrznięta młodzież chodziła na skrót ok. 5-7 km do A. na most. Po powrocie ze szkoły wnioskodawca odrabiał lekcje oraz wykonywał czynności związane z obrządkiem, wyrzucał obornik, rąbał drzewo. Prace te w okresie zimowym zajmowały mu ok. 2, 3 godziny. W lecie pracował przy pracach polowych w żniwa, przy sianokosach, młócce, przy wykopkach. W tym okresie poświęcał na prace w gospodarstwie rolnym ok. 6 godzin dziennie.

J. O. mieszkał z rodzicami i był u nich zameldowany do 14 marca 1979 r W okresie od 7 marca 1974 r do 9 lutego 1979 r pracował on w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w L.. W dniu 10 sierpnia 1989 r rozpoczął pracę w (...)S. B. w O. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku instalatora sanitarnego. Pracodawca wystawił w dniu 5 stycznia 1998r świadectwo pracy potwierdzające zatrudnienie od 10 sierpnia 1989 r do 30 listopada 1997 r. Mimo wykazania powyższego okresu wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego w okresach: od 1.03.1991r do 31.07.1991r, od 11.01.1993r do 19.05.1993r, od 2.12.1993r do 14.07.1994r, od 12.01.1995r do 30.09.1996r W zakładzie były świadczone usługi z zakresu instalacji sanitarnych wewnętrznych i zewnętrznych, gazowej, co. Oprócz wnioskodawcy na stałe był także zatrudniony B. K.. W okresie letnim były wykonywane gazociągi zewnętrzne na wsiach, osiedlach miejskich. W tym okresie byli zatrudniani dodatkowo pracownicy sezonowi. W okresie jesiennym i zimowym były wykonywane instalacje wewnętrzne. Uprawnienia do wykonywania prac miał właściciel firmy natomiast wnioskodawca i B. K. wykonywali polecenia pracodawcy. Wynagrodzenie wnioskodawcy było uzależnione od ilości wykonanej pracy, kształtowało się w różnych wysokościach, bywały wypadki, że pracodawca nie płacił mu wynagrodzenia. S. B. wystawił B. K. zaświadczenie z dnia 5 października 1995 r potwierdzające zatrudnienie na stanowisku monter instalacji sanitarnych od 1 lipca 1985 r do daty wystawienia. W dokumencie tym wykazał przerwę w działalności od 1 kwietnia 1995 r do 5 października 1995 r. Organ rentowy uznał B. K.

okresy zatrudnienia w których opłacona została składka na ubezpieczenie społeczne od 1.07.1985r do 9.01.1992r, od 11.04.1992r do 10.01.1993r, od 20.05.1993r do 1.12.1993r i od 15.07.1994r do 11.01.1995r.

J. O. był zatrudniony od dnia 2 kwietnia 2007 r do 31 grudnia 2012 r w (...)w O.. Umowa o pracę została rozwiązana z zachowaniem okresu wypowiedzenia na podstawie art. 30 § 1 ust. 2 k.p w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z 13 marca 2003r o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego a w szczególności dokumentacji zawartej w aktach ZUS oraz zeznań świadków K. B., P. W., B. K. jak też częściowo w oparciu o zeznania wnioskodawcy.

Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy, że wracał ze szkoły ok. 13, 14 i pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie zimowym codziennie przez ok. 3 - 4 godziny a w okresie letnim 5 - 7 godzin dziennie. Zeznania te pozostają w sprzeczności z zeznaniami świadków K. B. i P., którzy mieszkali w sąsiedztwie wnioskodawcy i również dojeżdżali do szkoły w S. w związku z tym byli zorientowani ile czasu zajmował dojazd do szkoły i powrót do domu jak też ile czasu poświęcał wnioskodawca na codzienne prace w gospodarstwie rolnym rodziców. Z zeznań ich wynika, że powrót ze szkoły był ok. 15-17 bez względu na porę roku, była też przeprawa przez W.. Jeżeli się weźmie pod uwagę także niezbędny czas poświęcony na naukę szkolną i odrobienie lekcji nie jest wiarygodne aby praca wnioskodawcy w gospodarstwie w czasie roku szkolnego zajmowała mu codziennie ok. 5 - 7 godzin. Ponadto wnioskodawca miał także młodszego rodzeństwo które również pomagało przy pracach w gospodarstwie rolnym. Nie zasługują na wiarę także zeznania wnioskodawcy w zakresie twierdzenia, że pracował u S. B. przez okres wskazany w świadectwie pracy i nie miał przerw w zatrudnieniu gdyż pozostają w sprzeczności z dokumentacją zawartą w dołączonych aktach ZUS.

W pozostałej części zeznania wnioskodawcy na wiarę zasługują bowiem są zgodne z zeznaniami świadków, które jako spójne, logiczne, pozbawione sprzeczności Sąd także obdarzył wiarą.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy w ocenie Sądu nie pozwala na zaliczenie wnioskodawcy do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od ukończenia 16 roku życia tj.(...)r do 21 czerwca 1972 r bowiem z poczynionych ustaleń nie wynika aby praca ta miała charakter stały i była wykonywana co najmniej w połowie pełnego wymiaru czasu pracy. Powyższe stanowisko uzasadnia fakt, że wnioskodawca był uczniem szkoły zawodowej w S., do szkoły dojeżdżał codziennie ok. 20 km, w tym była przeprawa przez W., wracał ok. 15 – 17. Czynności jakie wykonywał w tym okresie w postaci pomocy przy pracach polowych czy obrządku inwentarza ze względu na obowiązki szkolne nie miały dużego rozmiaru i mogą być uznane jedynie za doraźną, zwyczajowo przyjętą pomoc świadczoną przez dzieci w środowisku wiejskim. Brak jest podstawy do uznania, że pomoc ta miała charakter stały w typowym całodziennym rozmiarze, koniecznym przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego, niezbędnym do zapewnienia jego prawidłowego funkcjonowania. Z tych względów nie odpowiada ona pojęciu „pracy w gospodarstwie rolnym” w rozumieniu art.10 ust. 1 pkt. 3 cytowanej ustawy.

Natomiast zasadne jest zaliczenie okresu od ukończenia szkoły 21.06.1972 r do 6.03.1974 r tj. daty podjęcia zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w L.. W powyższym okresie wnioskodawca mieszkał z rodzicami i pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w ich gospodarstwie rolnym.

Brak jest także podstaw do zaliczenia pracy w zakładzie (...) w okresach w których nie zostały opłacone składki na ubezpieczenia społeczne. Należy podnieść, że z dokumentacji zawartej w aktach emerytalnych świadka B. K. wynika, że także świadek w okresach od 11.01.1993r do 19.05.1993, od 2.12.1993r do 15.07.1994r i po 12.01.1995r miał nie odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne i te okresy ma nie zaliczone do stażu pracy. Przy czym w aktach tych znajduje się zaświadczenie wystawione przez S. B. z dnia 1.10.1995r z którego wynika, że od 10 stycznia 1995r do daty wystawienia zaświadczenia występuje przerwa w działalności. Powyższy okres jest wykazany przez ZUS jako okres w którym nie zostały odprowadzone składki zarówno co do wnioskodawcy jak i świadka. Tym samym nie są wiarygodne zeznania wnioskodawcy, że nie miał żadnych przerw w zatrudnieniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U Nr z 2013r poz. 170) prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn.

Świadczenie przedemerytalne przysługuje po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki: 1/ nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;

2/ w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia, lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3/ złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nie przekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6- miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

W myśl ust. 2 cyt. artykułu za okres uprawniający do emerytury, o którym mowa w ust.1, uważa się okres ustalony zgodnie z przepisami art. 5 - 9, art. 10 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2013r poz. 1440). Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 tej ustawy okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. Natomiast w myśl art. 10 - przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art.56, jak okresy składkowe :

1/ okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,

2 / przypadające przed dniem 1.07.1977r okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,

3/ przypadające przed 1.01.1983r okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5- 7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy w ocenie Sądu nie pozwala na uznanie, że J. O. spełnił niezbędny do przyznania świadczenia przedemerytalnego warunek posiadania wymaganego ustawą stażu pracy dlatego Sąd oddalił odwołanie jako niezasadne.

Od tego wyroku apelację wniósł J. O. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

I. naruszenie prawa procesowego mającego wpływ na wynik sprawy w postaci:

1) art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału, tj. zeznań świadka B. K. i wyjaśnień wnioskodawcy oraz dokumentu - świadectwa pracy, z których wynika, że powód świadczył pracę w Zakładzie (...) w okresie od 1.03.1991 r. do 31.07.1991 r., od 11.01.1993 r. do 19.05.1993 r., od 2.12.1993 r. do 14.07.1994 r., od 12.01.1995 r. do 30.09.1996 r., w konsekwencji błędne ustalenie, że ww. okresów nie można zaliczyć do stażu pracy wnioskodawcy.

- wyprowadzenie na podstawie materiału dowodowego, tj. zeznań świadka K. B., wniosków z niego nie wynikających, a nadto sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania i doświadczeniem życiowym, poprzez uznanie, że wnioskodawca wracał ze szkoły ok. 15 - 17 (co rzekomo ma wynikać m.in. z powyższych zeznań), podczas gdy z przedmiotowego materiału dowodowego, tzn. zeznań K. B. wynika, że przyjazd do domu następował przed 15, co potwierdzają także wyjaśnienia wnioskodawcy.

- błędną ocenę dowodów polegającą na przyjęciu sprzecznie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, że zeznania świadków zarówno w toku postępowania sądowego, jak i postępowania przed organem rentowym i wyjaśnienia wnioskodawcy w zakresie określenia spornego stażu pracy wnioskodawcy są niespójne, nielogiczne, tym samym mało wiarygodne pomimo tego, że ze wzajemnie uzupełniających się zeznań K. B., B. K., P. W. popartych dokumentami, w szczególności świadectwem pracy, świadectwem ukończenia szkoły zawodowej i oświadczenia wnioskodawcy z dnia 10.10.2013 r. wynika, że wnioskodawca świadczył pracę zarówno w Zakładzie (...) w okresie od 1.03.1991 r. do 31.07.1991 r., od 11.01.1993 r. do 19.05.1993 r., od 2.12.1993 r. do 14.07.1994 r., od 12.01.1995 r. do 30.09.1996 r. jak i w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawcy od 3.01.1970 r. do 6.03.1974 r.;

- wyprowadzenie błędnych wniosków z materiału dowodowego, niespójnych sprzecznych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego w postaci zeznań świadków P. W. i K. B. oraz wyjaśnień wnioskodawcy poprzez przyjęcie, że oprócz wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym w okresie spornym od 3.01.1970 r. do 6.03.1974 r. pracowało jego rodzeństwo, tj. brat starszy o 2 lata oraz pozostałe młodsze rodzeństwo (brat i siostra), w konsekwencji błędne przyjęcie, iż wnioskodawca nie mógł świadczyć pracy w wymiarze czasu pracy powyżej połowy dobowej normy czasu pracy, podczas gdy z zeznań świadków i wyjaśnień J. O. wynika, że w ówczesnym czasie brat wnioskodawcy znajdował się poza miejscem zamieszkania gospodarstwa rolnego rodziców, a skomplikowany charakter prac rolnych zarówno w aspekcie upraw, jak i hodowli zwierząt, świadczy o długim wykonywaniu obowiązków pracowniczych w gospodarstwie rolnym, także w godzinach po południowych przez młodocianych pracowników pobierających naukę szkolną takich jak wnioskodawca, nie zaś dzieci w wieku 9-10 lat (brat wnioskodawcy), czy 13-14 lat (siostra wnioskodawcy).

- art. 316 k.p.c. przez wydanie wyroku przy uwzględnieniu stanu rzeczy istniejącego w chwili wniesienia odwołania przy uwzględnieniu jedynie w części dokumentacji złożonej w toku postępowania przed organem rentowym, a nie - stosownie do przywołanego przepisu - w chwili zamknięcia rozprawy z uwzględnieniem zeznań świadków i wyjaśnień wnioskodawcy złożonych w toku postępowania sądowego

- art. 328 § 2 k.p.c. przez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn dla których Sąd I instancji odmówił wiarygodności zeznaniom świadków K. B., B. K., P. W. i wyjaśnień J. O. w części spornej, podczas gdy zeznania i wyjaśnienia korelują ze sobą i wzajemnie się uzupełniają

II. naruszenie przepisów prawa materialnego mającego wpływ na wynik sprawy w postaci:

- art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach poprzez jego błędną wykładnię - stwierdzenie w przedmiotowej sprawie w uzasadnieniu wyroku, iż „brak jest podstaw do uznania, że pomoc w gospodarstwie domowym miała charakter stały w typowym całodniowym rozmiarze, koniecznym przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego, niezbędnym do zapewnienia jego prawidłowego funkcjonowania”, stąd też praca nie odpowiada pracy w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt. 3 tejże ustawy, podczas gdy z orzecznictwa wynika, że wystarczy dyspozycyjność domownika w gospodarstwie rolnym by uznać, że praca ma charakter stały bez względu na codzienne, faktyczne wykonywanie czynności rolniczych.

- art. 203 § 3 Kodeksu pracy poprzez jego niezastosowanie polegające na przyjęciu, iż czas pracy pracownika - wnioskodawcy w okresie od 3.01.1970 r. do 21.06.1972 r. powinien wynosić maksymalnie 8 godzin dobowego wymiaru czasu pracy bez wliczenia w ten czas pracy czasu nauki wnioskodawcy, co za tym idzie zastosowania ostrzejszego kryterium oceny połowy dobowego wymiaru czasu pracy niezbędnego do jego zaliczenia do stażu pracy, podczas gdy przy uwzględnieniu stażu pracy organ rentowy i Sąd powinien wziąć pod uwagę również dyspozycję art. 203 § 3 k.p. zgodnie z którą do czasu pracy młodocianego wlicza się czas nauki w wymiarze wynikającym z obowiązkowego programu zajęć szkolnych bez względu czy odbywa się ona w godzinach pracy.

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie odwołania w całości lub ewentualnie uchylenie Wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych prawem za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest całkowicie bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny nie stwierdza sprzeczności w ustaleniach Sądu Okręgowego ani wadliwości w dokonanej ocenie dowodów. Wnioskodawca usiłował wykazać w toku procesu, że spełnia warunek 40 letniego okresu składkowego i nieskładkowego domagając się uznania okresu pracy w prywatnym zakładzie (...) oraz okresu uzupełniającego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia. Bez wliczenia tych spornych okresów wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym stażem ubezpieczeniowym.

Przy rozstrzygnięciu kwestii okresu uzupełniającego – okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców istotne było faktyczne ustalenie rodzaju i rozmiaru pracy wnioskodawcy w gospodarstwie stanowiącym własność rodziców i ocena, czy czynności przez niego wykonywane były pracą w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art.10 ustawy z dnia 17 października 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten pozwala na uwzględnienie okresów ubezpieczenia społecznego rolników, obejmującego również domowników, a także okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego i pracy w nim domowników rolnika, przypadających w czasie, kiedy nie funkcjonowało ubezpieczenie społeczne rolników. Stała praca w gospodarstwie rolnym polega nie tylko na codziennym wykonywaniu czynności rolniczych, ale także na gotowości do wykonania pracy rolniczej, jeżeli sytuacja tego wymaga i tym samym dyspozycyjności osoby pracującej w gospodarstwie (wyrok Sądu Najwyższego z 3 lipca 2001 roku II UKN 466/00, OSNP 2003/7/186).

Istotą sprawy było ustalenie, czy w okresie uczęszczania do szkoły ponadpodstawowej wnioskodawca wykonywał w gospodarstwie rolnym pracę w wymiarze połowy obowiązującego czasu pracy i czy ten okres można potraktować jako okres uzupełniający i doliczyć do udowodnionego okresu ubezpieczenia. Sąd Okręgowy bardzo dokładnie i wnikliwie przeprowadził postępowanie dowodowe zmierzające do wyjaśnienia, czy wnioskodawca świadczył pracę w gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze umożliwiającym uwzględnienie tego okresu pracy dla potrzeb ustalenia świadczenia przedemerytalnego. Wydając wyrok, Sąd Okręgowy oparł się na zeznaniach świadków zgłoszonym przez wnioskodawcę i wyjaśnieniach złożonych przez niego w trybie art.299 KPC Z dowodów tych wynika, że wnioskodawca, uczęszczając do szkoły dziennej – zasadniczej szkoły zawodowej znajdującej się w odległości około 20 kilometrów od miejsca zamieszkania, nie mógł poświęcić tyle czasu na prace w gospodarstwie rolnym rodziców, aby można byłoby potraktować ten okres jako pracy w rozumieniu art.10 ust.1 pkt.3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wbrew stanowisku skarżącego Sąd Okręgowy oparł się na zeznaniach świadków przy ustalaniu, ile czasu mogła wnioskodawcy zająć droga do szkoły. Należy mieć na względzie, że mała wioska J. w gminie A. znajduje się po drugiej stronie W. w stosunku do S., do którego codziennie musiał się udać wnioskodawca. Najkrótszą drogę opisali świadkowie jako drogę do Z. przez W. (łódką?) a następnie autobusem do S., a przy niesprzyjających warunkach pozostawała droga do A. a stamtąd do S.. Odległość pomiędzy J. a S. jedynie w prostej linii wynosi 18 kilometrów, ale odległość komunikacyjna przez A. to około 40 kilometrów. Skarżący bagatelizuje istnienie istotnej przeszkody komunikacyjnej, jaką jest W. – w tym miejscu bardzo już szeroka. Słusznie zatem Sąd Okręgowy powziął wątpliwości co do prawdomówności wnioskodawcy, który usiłował wykazać, że w ówczesnych czasach mógł do (...) szkoły dojechać w czasie krótszym niż 2 godziny. Zresztą świadkowie czas podróży oceniali na 2 do 3 godzin, czego nie zauważa autor apelacji. Codzienna droga z domu do szkoły zajmowała około dwóch, zajęcia szkolne trwały zazwyczaj 6-8 godzin a następnie powrót do domu również trwał podobny czas. Nawet jeżeli wnioskodawca nie przykładał się do obowiązków szkolnych to jednak przynajmniej musiał przygotować się do zajęć, czy odrobić prace domowe.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu, że pomoc w pracach przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego przez dziecko uczęszczające do szkoły ponadpodstawowej nie jest pracą w gospodarstwie rolnym i ma jedynie charakter pomocy rodzinnej, wypełniającej dyspozycję art.91 § 2 kro. Praca wnioskodawcy nie miała charakteru stałej, a była jedynie pomocą w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dziecka, będącego członkiem wspólnoty rodzinnej i jako taka nie stanowi podstawy do uwzględnienia jej do stażu ubezpieczeniowego. Dopuszczalność uwzględnienia przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 roku

okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia jako okresów składkowych w rozumieniu art.10 ust.1 pkt.3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odnosi się do okresów pracy w rolnictwie w typowym codziennym rozmiarze koniecznym do prowadzenia gospodarstwa rolnego, która wymagała stałego wykonywania lub pozostawania w gotowości do świadczenia normalnych obowiązków rolnych przynajmniej w wymiarze połowy czasu pracy obowiązującego pracowników. Słusznie zatem Sąd Okręgowy przyjął, że dojazdy, zajęcia lekcyjne i nauka własna w ramach uczęszczania do szkoły ponadpodstawowej wykluczały taki charakter pracy. Sytuacja taka była wielokrotnie oceniana przez Sąd Najwyższy, nie tylko w powołanych przez Sąd Okręgowy orzeczeniach, ale też w wyrokach z dnia 7 listopada 1997 roku w sprawie II UKN 318/97 (OSNAPiUS 1998, Nr 16, poz.491). Sąd Apelacyjny nie kwestionuje, że wnioskodawca jako najstarsze dziecko w rodzinie wykonywał różne prace w gospodarstwie rodziców, zarówno w obejściu, jak i przy pracach polowych po szkole, uczestniczył sezonowo w pracach przy żniwach, wykopkach i młóceniu. Jednakże sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego byłoby przyjęcie, że ciężar prowadzenia gospodarstwa rolnego - przy uwzględnieniu jego areału, ilości osób dorosłych tam mieszkających - spoczywał na uczniu, której głównym obowiązkiem była nauka.

Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe przeprowadził prawidłowo, a ocena dowodów została dokonana bez przekroczenia granic zakreślonych w art.233 § 1 KPC. Pogląd prawny Sądu Okręgowego został należycie uzasadniony, a wywody w tym zakresie są logiczne i wyczerpujące i dokonane na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i powołaniem się na orzecznictwo Sądu Najwyższego w podobnych stanach faktycznych i prawnych. Rozstrzygnięcie zostało oparte na właściwej podstawie prawnej. Chybiony zatem jest zarzut apelacji w przedmiocie niewłaściwej oceny materiału dowodowego przez Sąd Okręgowy i wadliwej interpretacji wypowiedzi świadków i wnioskodawcy.

Podnoszony zarzut sprzeczności w uzasadnieniu Sądu Okręgowego co do przyjęcia okresu pracy w gospodarstwie rolnym jako uzupełniającego od 21 czerwca 1969 roku do 6 marca 1974 roku jest całkowicie pozbawiony podstaw. Sąd Okręgowy w tej części uzasadnienia wypowiedział się co do możliwości uwzględnienia jako okresu uzupełniającego okresu pomiędzy ukończeniem szkoły 21 czerwca a podjęciem pierwszej pracy zarobkowej 6 marca 1974 roku. Wnioskodawca ukończył szkołę w dniu 21 czerwca 1972 roku i tę datę roczną należy uznać jako prawidłową – wpisana data 21 czerwca 1969 roku jest zwykłą omyłką pisarską, nie wywołującą żadnych skutków przy ocenie prawidłowości ustaleń Sądu.

Bezzasadny jest zarzut nieuwzględnienia całego okresu zatrudnienia u S. B. wpisanego w świadectwie pracy. Tego rodzaju dokument jest dokumentem prywatnym, jego moc dowodowa jest ograniczona i w razie stwierdzenia sprzeczności pomiędzy treścią zaświadczenia a innymi dowodami nie można przyjąć tego dokumentu za w pełni wiarygodny. Słusznie Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na fakt, że świadek K., który miał potwierdzić zeznania wnioskodawcy co do ciągłego wykonywania pracy w całym spornym okresie, tej okoliczności nie mógł potwierdzić, ponieważ sam miał przerwy w zatrudnieniu u S. B., przy czym przerwy te pokrywają się z okresem niezgłoszenia do ubezpieczenia społecznego wnioskodawcy. Dowody te zostały przez Sąd Okręgowy zbadane bardzo wszechstronnie – jedynym dowodem na który powołuje się skarżący jest w istocie tylko jego stanowcze twierdzenie, że nie miał przerw w zatrudnieniu. Jego zeznanie w tej części nie jest wiarygodne, jak słusznie ocenił Sąd Okręgowy w oparciu o pozostałe dowody zgromadzone w postępowaniu.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne i argumentację prawną Sądu Okręgowego i przyjmuje za swoje. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania.

Pozostałe wywody apelacji sprowadzając się do podważenia oceny dowodów dokonanej przez Sąd Okręgowy i stanowią polemikę z prawidłowymi ustaleniami tego Sądu. Sąd Okręgowy wyczerpująco w uzasadnieniu wypowiedział się, co do powodów, dla których odmówił wiarygodności dowodom przedstawionym przez wnioskodawcę i Sąd Apelacyjny nie znajduje podstaw do uznania, że przy tej ocenie została przekroczona granica swobodnej oceny dowodów i naruszony został przepis art.233 § 2 KPC. Przepis ten zawiera nakaz - nie doznający wyjątku, aby wyrażona ocena w aspekcie wiarygodności dokonana była na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału w sprawie oraz uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu (por. m. in. uzasadnienie postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1996 r., III CKN 8/96 - OSNC 1997, nr 3, poz. 30) Wyraz tej oceny Sądu Okręgowego znalazł się w motywach wyroku, a zatem uzasadnienie zaskarżonego wyroku w pełni odpowiada wymogom art. 328 § 2 KPC.

W świetle prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego całkowicie bezpodstawne są zarzuty naruszenia prawa materialnego – Sąd Okręgowy prawidłowo wskazał podstawę prawną rozstrzygnięcia – przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U Nr z 2013r poz. 170) oraz art.10 ust.1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Na marginesie Sąd Apelacyjny zauważa, że całkowicie chybiony jest zarzut naruszenia art.203 kodeksu pracy – te przepisy nie znajdują zastosowania przy kwalifikacji okresu pracy w gospodarstwie rolnym jako okresu uzupełniającego uregulowanego art.10 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych względów i na mocy powołanych powyżej przepisów oraz na podstawie art.385 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.